

Martin Askfelts
artikler i
"Jul i Roskilde"

"Eskildsø nu og for 800 år siden", Jul i Roskilde, Årg. 38 (1963), s. 21-23.

"Den gamle bademand", Jul i Roskilde, Årg. 39 (1964), s. 20-23.
om sejleren mmm og ejer af Roskilde Søbadeanstalt Jens Peter Alfred Jensen.

"Verdensklovnen i Skovly", Jul i Roskilde, Årg. 41 (1966), s. 20-22.

ESKILDSØ

NU OG FOR 800 ÅR SIDEN

AF MARTIN ASKFELT

I Roskilde fjord, omtrent midtvejs mellem Roskilde og Frederikssund, ligger den dejlige Eskildsø, som nu er på 230 tønder land.

I oldtiden var fjordens vandstand ca. 2 m højere end nu, og i øens glansperiode (11-hundredtallet) har øen antagelig kun været på ca. 80 tønder land, nemlig det bakke- og dalstræk, som strækker sig tværs over øen fra nordvest til sydøst. Bortset fra sejlrenden mellem øen og Horns Herred er farvandet så grundet, at man kun kan lande i småjoller.

re med elever fra universitetet er hyppige og velkomne besøgende, ligesom andre stilfærdige og hensynsfulde naturvenner.

En lund af forblæste elme, ask og hyld lidt nordvest for gården kranser den endnu anselige kirke- og klosterruin, øens store seværdighed. Inspektør ved Nationalmuseet, Hans Stiesdal, skriver i Traps sidste udgave: (1953).

»Store ruiner er bevaret af klosterkirken, som har bestået af apsis, kor og skib, opført af fråd-

Udsynet fra Eskildsø mod Østskov.

Eskildsø hører under stamhuset Selsø med hovedgårdene Lindholm og Bognæs og ejes af Victor greve Scheel-Plessen.

På øen ligger en statelig gård med store lade- og kvægbygninger. Skønt der ikke egentlig er forbudt adgang, er forpagteren ikke glad for fremmedes besøg. Alt for ofte glemmer gæster at lukke leddene, så løsgående kvæg kan gøre sig til gode med sæd- og roemarkerne. I alle tilfælde bør man spørge om tilladelse. Den elskværdige forpagter er om overfor øens overvældende og sjældne fugleliv og vildt. Ornitologer og botanike-

og kampesten efter almindelig romansk stilart. Tårnet eller forhallen, bygget af frådsten, slutter sig til skibets vestre gavl og synes at være noget yngre. Denne tilbygning har en dør mod vest, og forbindelsen til skibet er sket ad en skævtstående dør i skibets vestgavl. Hele bygningen er 24 m. lang, og murene står bevaret i 2—3 m.s højde. Ifølge en beretning fra 1808 har kirkens hvælvinger stået til 1803, efter en anden stod hvælvingen i tårnet til 1830. En af de tidligere forpagtere på øen har hørt meget gamle folk påstå, at det anselige kirkerum siden reformationstiden har væ-

ret brugt til kvægstalde. Skib og kor har rimeligvis ikke nogensinde været hvælvende. Endnu er i vestpartiet bevaret smukke detaljer, der viser, at rummet har været dækket af en grathvælving af frådsten. De nederste dele af skibets nordre dør er også velbevaret og synes senere at have tjent verdslig brug. Der er nemlig i nordre del af apsis fundet fundament af en bageovn, ligesom korbuen på et vist tidsrum er blevet lukket med en spærremur«.

Udsigt fra Horns Herred mod Eskildsø.

I århundredernes løb har egnens beboere benyttet stenene til andet byggeri udenfor øen.

Det helt tildækkede kloster og kirken er opført i begyndelsen af det 12. århundrede af Augustinerordenens kanniker. Allerede midt i århundredet forfaldt klostertugten og Absalon budsendte kannik Vilhelm fra Paris for at genoprette klosterlivet. På Eskildsø benyttedes klosteret kun i kort tid. I storme med højvande truedes bygningerne af havet, provianteringen var vanskelig, opsynet fra kirkens side besværlig, hvorfor klostret beordredes flyttet til Æbelholt i Tjæreby sogn, 6 km vest for Hillerød, nedrevet efter reformationen, i århundredet glemt og gemt, indtil medicinalhistorikeren, dr. med. Vilhelm Møller-Christensen, Roskilde, for godt en halv snes år siden med sin vidunderlige sporsans fandt stedet og ved støtte fra stat, kommune og private foretog udgravningerne, hvis størrelse resultater kan ses i det af historikeren opførte og indrettede nærliggende museum.

I en gammel krønike er følgende udtalelse af munkene bevaret, fordi abbed Vilhelm ville give dem planteføde: »Hvorfor er denne stodder kommen hid? Han spiser næsten intet. Os giver han

i stedet for mad blade af træer og urter at æde, og pengene bruger han til at samle klenodier i et skrin«. Abbed Vilhelm blev på Æbelholt til sin død og blev senere af paven erklæret for helgen. Dele af hans knogler blev indlagt i kostbare relikvieskrin og skænket til domkirkerne i Roskilde, København og Lund samt til mange klostre og udvirkede mirakuløse helbredelser. Ved reformationen forsvandt disse relikvier.

For nogle år siden fik vi lov at telle en uforglemmelig sommerferie på den dejlige Eskildsø. Oppe på ruinen har den katolske Hertug Knud Lavards spejdertrup arbejdet hårdt i uger under Nationalmuseets tilsyn. Hele det mandshøje brændenældekrat om tårnresterne er hakket op og kørt bort. Århundreders jord- og grusaffald over kirkens gulv er fjernet. Spejdernes orange farvede telte gnistrer i søndagsmorgensolen. Kl. 7½ ror tropsføreren over fjordens smalle løb til Østskoven, hvor den katolske præst fra Roskilde er ankommet for kl. 8 at holde messe i klosterruinen, rimeligvis den første i de forløbne 800 år, siden den strenge abbed Vilhelm lod klostret flytte.

Fra vort telt ved fjorden ser vi op mod ruinen. Betaget lytter vi til den ældgamle gregorianske kirkesang, til præstens dybe stemme og til drengenes skolede sang. Solen glitrer i præstens kostbare og skønne messehagel og i messedrengenes flerfarvede kjortler, medens røgelseskar svinges foran det primitive alterbord, nogle brædder lagt over sten med en prægtig alterduk over. Bibelhøjtlesning og bønner på det ærværdige latin, sangen, hele den for os fremmedartede gudstjeneste river mig i få minutter de 800 år tilbage i tiden. Jeg ser abbed Vilhelm gå ned ad højen med biskop Absalon forbi vort talt ned til overfartsstedet. Hvor er de to, forenet i livslangt venskab, forskellige. Absalon, høj, rød-blond med meget stærke, næsten stikkende lyseblå øjne. Han ligner godt nok Hvidernes mægtige og rige æt. Han skrider værdigt ad den smalle sti, hører opmærksomt på den lille iltre franskmænd, med hvem biskoppen i årevis har studeret i Paris. Absalon svarer kun med enstavelsesord på abbedens vægtige grunde for at flytte klostrets store kirke og hospital til Æbelholt. De vældige udgifter til nedrivning, transport og nybygning ærgrer den såre forretningskyndige biskop. Da han for 30 år siden fra Roskilde gav Augustinerordenen byggeordre og store summer af kirkens og eget gods til kirke- og klosterbygninger på Eskildsø, havde han ikke tænkt på et moralsk fald fra munkenes side. Ærgerlig giver han efter for abbeden.

Med sangens ophør forsvinder synet. Præsten bliver roet over til Østskoven. Han skal videre til den katolske menighed i Frederikssund og holde højmesse dér kl. 10.

Med botanikeren, viceinspektør Eiler Hinke, Roskilde, går vi hen på højens sydside, hvor urtegårde med læge- og krydderplanter har ligget nedenfor klosterrets hospitalsbygninger, der venter på udgravninger under Nationalmuseets fulde ledelse. Finansudvalget vil stadig ikke bevillige de ca. hundred tusind kroner, det rimeligvis vil ko-

ste, hvis hospitalet virkelig var så stort som man formoder.

Endnu vrimler højen og de nærmeste udyrkede jordstykker med de gamles lægeplanter. Lidt vest for forpagtergården knejser den meget giftige stængelrødplettede Skarntyde, som ganske givet er medbragt af munkene, da frøene er for tunge til at spredes af vinden og er uden sprede- og flyvedele. Allerede oldtidens ægyptere og grækere anvendte Skarntydens nerveberoligende og smertestillende egenskaber. Sokrates blev dømt til døden i året 399 før Kristi fødsel og skulle drikke et bæger af dens smertefrit dræbende saft.

Danske urtebogsforfattere omkring reformationen omtaler Skarntydens anvendelse i klostrene. I 1533 udsender Christiern Pedersen »En nøttig lægebog for fattige og rige, unge og gamle«. Han skriver efter tidens skik ganske ligefremt: »Tag skarntydeurt med frø og blade, smør dine stene og hemmelige ting tre eller fire gange. Da skal du fornemme, at dine lyster skal forgå snarligen«. Henrik Smith skriver i sin urtebog af 1546: »En skøn og lystig ny urtegård«, om Skarntyden. »Denne onde urt skal ikke tages eller gives indvortes. Den er munkenes og nonnernes urt. Når de bruger den kunne de leve kyskeligen«.

I nærheden af Skarntyderne vrimler det med den ubehageligt lugtende og bedøvende Hundetunge, der af romerne brugtes mod slangegift og mod bid af gale hunde. Munkene brugte den mod gift og mavesmerter. Afkog anbefalede som lusefordrivende middel, svøbt fast om hovedet. Helt op til syttenhundredtallet var mennesker fra den allerfattigste til fyrstehofferne plaget af alskens utøj.

Også Bulmeurten, der hører til vore mest giftige planter, ses på Eskildsø. Den har som Skarntyden været meget brugt som lægeplante lige fra oldti-

den. Endnu bruges dens blade og frø til medicin. Munkene bedøvede deres patienter under operationer med dampe af Bulmeurtens rod og frø lagt på glødende trækul. Nøjagtig på samme måde fik de oldgræske præster de unge jomfruer, der passede helligdommen i Delfi, til at falde i trance og under bedøvelsen give de berømte og højt betalte orakelsvar. Henrik Smith fortæller at kager af Bulmeurtefrø kastede i vandet, gør fiskene vilde. Endvidere at »Høns som upfløgne ere oc en Røg af Bulmeurtfrø under dem gjort nedfalde de oc ligge som vaare de døde. Denne kunst bruge Landz-knechtene oc Taterne almindelige gerne«.

I juni-juli finder man i ruinens nærhed grupper af Oksetunge med de først rødlig, senere mørkt blåviolette blomster af en smuk dyb farve. Rødderne mørke farvestof brugtes til tøjfavnning, de øvrige plantedele til lægende såromslag.

Det vil gå for vidt yderligere at nævne blot en del af de mange lægeplanter, som endnu trives frodigt på Eskildsø som for over 800 år siden. Nylig viste medicinalhistorikeren V. Møller-Christensen mig derovre masser af skår fra klostrets pottemagerværksted, der som så meget andet venter på udgravning.

Henad aften ved feriens slut pakkes telt og grej i vor 17 fods sejljolle. En sidste, vemodig afskedstur op til ruinen. Dyb stilhed overalt. Ubegribeligt, at kun godt 30 km derfra ligger en evigt larmende storby, hvor hårdhændede teknikere for nogle år siden projekterede en jettflyhavn ved afvanding og opfyldning af de store fladvandsarealer mellem Eskildsø og Jyllingesiden. Hvilken lykke at tværdistancen viste sig for kort til de internationale jettflys start og landing i vestenvind.

Måtte Eskildsø altid få lov at henligge i dens nuværende uberørte naturtilstand.

Klosterruinen er bevaret i et par meters højde.

DEN GAMLE BADEMAND

AF MARTIN ASKFELT

I 1959 døde den landskendte sejler, bådbygger og mangeårig ejer af Roskilde Søbadeanstalt, Jens Peter Alfred Jensen, 88 år gammel, åndsfrisk til det sidste. Bademanden kaldte den lokale befolkning ham. Efter konfirmationen kom Alfred i lære hos købmand Tøjberg (Børsen) på havnen, hvor nu købmand Wedel har forretning. Endnu ses navnet Børsen indhugget i granitstenen foran indgangen til butikken. Handel var ikke noget for Alfred

Jens Peter Alfred Jensen

og slet ikke ovre i bagbygningen at pakke saltede sild fra store tønder i mindre fustager, medens frost og saltlage ætsede fingrene. Snart gik han i tømrerlære og blev senere en dygtig bådbygger. Hvor sønnen Knud i 1934 indrettede det nuværende store bådverft, havde Alfred et arbejdsskur, hvor han byggede røgtegarnsjoller op til 18 fod samt ro- og sejljoller til udlejning fra badeanstalten. Han aftjente sin værnepligt som marinesoldat, og efter at have arbejdet et årstid i Aarhus som tømrer boede han resten af sit liv ved havnen i Roskilde. Sidst i halvfemserne hjemførte han den fintdannede pianistinde Olga Pøckel fra København som brud og skabte med hende, mangeårig elev af professor Victor Bendix og Hortence Panum, hin tids mest søgte musikpædagog, et levende hjem, der hurtigt blev samlingssted for fru Jensens mange elever og andre musikinteresserede. Hendes fader, regimentsmusikdirektør Thorvald Pøckel, var H. C. Lumbyes gode ven og komponerede en masse militær- og dansemusik, hvoraf bl. a. »Signalgalop« og »Sjette Juli March« lever endnu. Hun døde et årstid efter sin mand. Jeg har kun kendt hende som en meget gammel, rank og spinkel dame med

en vis forbeholden elskværdighed, ikke meget talende og fortællende.

Jensens egen generations storejlere inden for Kgl. dansk Yachtklub gjorde flittig brug af hans rige erfaring og overlegne dygtighed som sejler under de store skandinaviske kapsejladser helt op i trediverne. Hvor han var med ombord, faldt der som regel gevinster. Mærkeligt nok ville han aldrig selv, således som sønnen, have eget fartøj.

Under sidste verdenskrig lukkede tyskerne Øresund for al lystsejlad, og københavnere søgte til vore fjorde, som ingen kendte bedre end den gamle bademand. De rapmusede københavnere fik hurtigt respekt for vore lunefulde fjorde, kravlegården, som de hånlige kaldte dem, indtil de havde grundstødt tilstrækkelig mange gange i vore mange smalle sejlrender og var kommet til at holde af vort prægtige farvand. Altid blev Alfred Jensen rådspurgt, deres søkort nøje afmærkede, og masser af gode råd fik de med.

Alfred Jensen har fortalt mig om havnen i Sønderby omkring 1900. Fiskerne kom fra Sønderby, Østby og Skuldelev med korn og hjemmekærnet smør, opkøbt hos bønderne, sejlede varerne til Roskilde havn og solgte dem på torvet. Sent på aftenen med blus på lampen — snapsen kostede jo næsten intet — var der kapsejlad hjem med købmandsvarer og tekstiler ombord. Alfreds øjne strålede. »Det var vel nok sejlads. Alt hvad de åbne joller kunne tage af sejl — og mere til. Hujen af de unge stærke karle, hvinen af frygt og spænding af kvindfolkene — i susende fart hjemad til Sønderby«. Nogle år inden første verdenskrig kom lastbilerne, som fortrængte bådtransporten. Ingen havde mere brug for havnen, der helt forfaldt.

Jeg måtte se dette fortidsminde og sejlede en sommerdag for 15 år siden derop i en Lynæs-jolle, fandt havnen med en del besvær, helt mudret til med ganske ringe vandstand og skjult af høje siv. Et forfaldent redskabsskur, en mandshøj nåletræsbeplantning i nærheden, den yndige lille havn død og forladt, de store kampesten langs havnekanten delvis gledet ud i vandet, endnu enkelte pælerester fra bundgarn foran udløbet, et usædvanligt fugleliv i sivene og krattet, sol med optrækkende skyer over det kraftfulde landskab, kendt fra vore store malere fra firserne og halvfemserne som Rasmus Christiansen og især Viggo Pedersen, der lod bygge det dejlige hus på Frederiksborgvej nr. 33. Henrik

Pontoppidan beskriver i sin store roman »Det forjættede land« egnen så nøje, at man let kan finde dem andre navne. Endnu sidst i fyrrerne har givet kærnedanske landskab næsten uberørt hen, men er nu ret overklattet af spredt villabebyggelse.

Jo, den lille tætte mand med de hvasse blå øjne og den skarpe forstand var den fødte fortæller, et fund for lokalhistorisk interesserede. Gustav Wied kom mangan tidlig formiddag på sine spadsereture til Kællingehaven ind til bademanden og fik sig en oplivende passiar. Bademanden fortalte mig, hvad han vidste om søbadets historie. Hans fader, tømrer Villads Jensen fra Herning, købte i 1865 søbadet af en tidligere vognmand Peter Jensen, kaldet Per Kartemager, for penge, han havde tjent ved at springe soldat for en velhavende købmands- søn. Badeanstalten eksisterede i 1834. Længere tilbage kan man ikke følge dens historie. I 1865 var søbadet kun lille. Villads Jensen udvidede den straks efter overtagelsen, så den fik 6 omklædningsrum for damer, 9 for herrer. Hvert af de to køn havde sin bro fra land til kamrene. Jo, det gik særdeles artigt til.

Lektor Georg Brøndsted, student 1903 fra Roskilde Katedralskole, fik ved dimittentfesten besøg af sin far, pastoren fra Tryggelev, og to mindre brødre, Johannes, den senere arkæologiprofessor og rigsantikvar samt Holger, dr. phil, som ofte er i radio. Præsten og de tre sønner gik dagen efter skolefesten ned til bademanden, for at storebror Georg kunne vise sin svømmefærdighed. Et bad kostede dengang 10 øre for voksne, og tre drenge fik badet for 5 øre tilsammen. Georg boede i hele gymnasietiden hos morbror: Fritz Bruun, Rughaven, og husker tydeligt, hvordan herrerne efter afklædningen blufærdigt skjulte midterpartiet med hånden, inden de med et mægtigt plask sprang baglæns i fjorden. Dengang brugte ingen mænd badedragt, hvorimod damerne altid badede i lange kjoler og med klodsede badehætter.

Alt: bro, pæle og omklædningsrum blev i hele anstaltens levetid lagt på land i September inden jævndøgnstormene tog fat. I vinteren

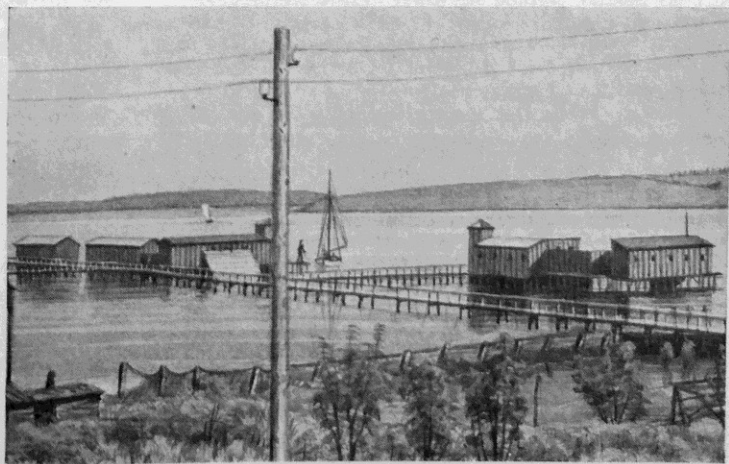
1896 brændte hele badeanstalten. Årsagen blev aldrig opklaret. Man mente, at en vagabond havde sovet i værkstedet, hvor anstalten dengang lå opmagasineret for vinteren, tændt sig en cigaret og tabt en glød i spånerne. Søbadet blev efter branden udvidet til 19 rum for herrer, 18 for damer, et sportsbassin samt en lille afdeling på fladt vand for mindre børn. Der holdtes store svømmestævner med datidens bedste stjerner som konkurrenter.

Roskilde søbad lukkedes for stedse 1955. Byens kloakudløb havde gjort inderfjordens vand sundhedsfarligt.

Nutiden kan slet ikke forestille sig, hvad Roskilde Søbad betød i dets blomstringstid indtil første verdenskrig. Skolebade kendtes ikke. Selv velstående hjem havde sjældent badeværelse. Interesserede læsere henvises til »Jul i Roskilde« for 1949. Heftet findes til udlån på biblioteket. Fanny Fang har skrevet en glimrende og udførlig artikel om søbadets historie og om dets mange snurrige badegæster. Gustav Wied, der nu læses som aldrig tidligere, har bidsk og besk brugt mange af de badende som lyslevende modeller i sine romaner fra Roskilde.

Ikke få gange har Alfred Jensen med fare for sit liv reddet druknende. Den meget beskedne mand ville nødig fortælle, hvorfor han den 8. oktober 1903 fik et af vort lands fineste hæderstegn »Medaljen for druknendes redning«. Denne fornemme medalje blev stiftet ved kongelig resolution af 19. april 1812 og den regerende konge har siden Frederik den VII været de hædredes protektor. De skiftende kongers profil ses i relief på den store, nydelige medaljes forside, på Alfred Jensens medalje Kong Christian IX. I lokale aviser fra 1899 og pinsen 1903 er omtalt to tilfælde, hvor badende undslap druknedøden takket være Alfred Jensen, som for den sidste redningsdåd fik sin velfortjente medalje.

Alfred Jensen havde som den helt rigtige husfader sin egen lille verden: arbejdet og hjemmet. Ridderligt nævner han mange gange sin hustrus støtte, flid og medarbejde. Om vinteren syede hun gardiner til de mange badekabiner, hver mandag kogning, vask og reparation af håndklæder og bade-

Badeanstalten ca. 1903. Akvarel af E. O. Røed.

dragter til udlejning. Mange gange måtte hun rede senge op med varmedunke til badegæster, der var blevet syge efter alt for langt ophold i vandet. Fru Jensen skulle hvert forår fæste opsyn og medhjælp til søbadet, som indtil første verdenskrig var et af provinsens største. Folkene boede oven over Jensens lejlighed ved søbadet og fik hele deres forplejning hos ejeren. — Jo, fortæller Jensen, min kone har også fået en slags redningsmedalje. En dame, havde med sin mand en vinterdag besluttet at løbe på skøjter fra Roskilde til Frederikssund. Herinde fra land så min kone damen falde i en våge og blive halet op af sin mand, som bar den stivfrosne dame til nærmeste land, vor badeplads. Min kone havde varme tæpper og varmedunke parat til den medtagne, der som tak for god pleje sendte min kone en fin radering.

»Om vi i årenes løb har haft uro og ballade på badet?« spørger De. Og Jensen fortæller, medens humoren spiller i de kloge øjne. »Ved de store dyrskuer omkring århundredskiftet kom tyretrækkerne for at bade, ofte for første gang i deres liv. Jeg hørte en dag fra et af de to tårnkamre, hvor vi havde indrettet brusebad for dem, der ikke ville ned i selve fjordbadet, at een af karlene kaldte på en anden: »Her skal du se et af de nymodens W.C.« Så fik jeg travlt. Jo, ganske rigtigt, på gulvet flød resultatet. Gerningsmanden fik spand og klude og måtte pænt gøre rent efter sig.

En dag i sommerferien kom den senere forfatter og maler Ebbe Kornerup, søn af den berømte Roskildeborger, arkitekturmaleren og arkæologen Jacob Kornerup, som nybagt akademielev med nogle jævndrende for at bade. De havde en stor kurvfuld negerboller med. Da de ikke kunne spise flere, brugte de resten af den store beholdning til kasteskyts. De selv og kamrene var utroligt tilsmurte. Jeg måtte lade som jeg var mægtig vred, gav dem klude, spande og grøn sæbe, og de kom ikke fra søbadet før ethvert spor af kampen var vasket af.

En hed juninat vånede jeg ved plasken og stilfærdig snakken fra den kl. 22 aflåsede badeanstalt. Jeg kom hurtigt i tøjet, ned på badet, låsede døren op — og frem tren i natkjole den yndige Dora Mieh. »De må undskylde, at jeg og alle vore artister efter forestillingen er gået i badet. Vi kravlede op over taget. Vi skal nok gøre rent efter os. Her har De en del fribilletter til bedste pladser til vor forestilling i morgen aften — og så er De ikke mere vred, vel?« Det kunne jeg ikke stå for. Min kone, som også var stået op for at se efter hallojet, og jeg inviterede de 12 unge, smukke artister ind til os. Trods sprogvanskeligheder fik vi en uforglemmelig festnat med det brogede internationale selskab lige til den lyse morgen. Vi fik natmad, kaffe, og te. Selvfølgelig måtte vi have ekstra proviant til hjælp fra min søn Knud og hans kone.

Den i politisk henseende konservative bademand nærrede den dybeste ærbødighed for Kong Christian X, som satte virkelig pris på Alfred Jensen, der var alt for klog og besad tilstrækkelig af hjertets dannelse til under alle forhold aldrig i mindste måde at gå over stregen. På Alfred Jensens 70 års fødselsdag den 18. januar 1941 udnævntes han til

dannebrogsmænd og søgte noget senere audiens på Amalienborg hos Chr. X for at takke, og blev glad modtaget: »Men dér har vi jo vor Alfred Jensen fra Roskilde, vor kære isbjørn (kongens og hans sejlkammeraters venskabelige kendingsnavn for A. J.). Tak for mange dejlige isbådture dernede på fjorden. De har jo en orden i forvejen, een af de rigtige. Den har De fået af min farfar.« Og så blev der talt isbåd og »skiv« resten af audienstiden — og den blev lang.

I 1905 var Alfred Jensen med til at starte Roskilde Sejlklub, sad i bestyrelsen i mange år, men ville aldrig være formand, skønt han ofte blev foreslået.

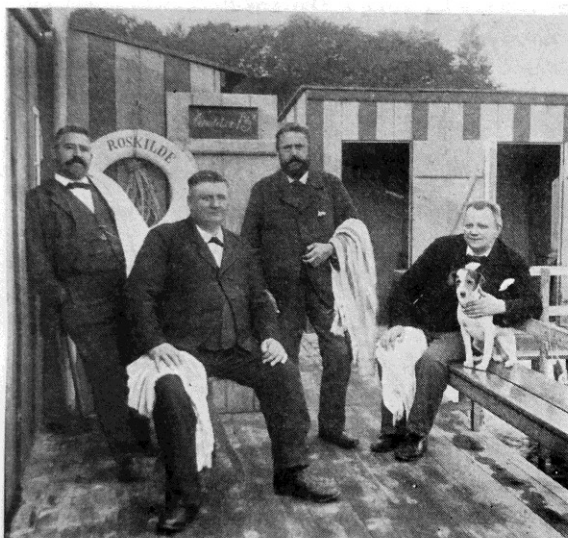
Alfred Jensen var en stor personlighed, klog og myreflittig, værd at skrive en hel bog om, ledte aldrig efter ord, den fødte taler ved Marineforeningens og Sejlklubbens fester. En meget gammel Roskildesejler har nylig fortalt mig, at han i Kgl. dansk Yachtklub for over 50 år siden hørte en meget dygtig københavnsk sejlsportsmand sige til en ven efter at have set listen over deltagere i næste dages kapsejladser: »Tak skæbne, bademanden og bageren (Frederik Andersen) fra Roskilde er med. Så kan vi to godt pakke sammen.«

Alfred Jensen havde en egen evne til i alvor og fest at finde de rette ord, som for eksempel ved Marineforeningens jubilæumsfest i Roskilde, hvor også mange højststående soofficerer var til stede. En deltager har nylig fortalt mig, at efter en række traditionelle, ikke altfor spændende taler rejste den da 80-årige Alfred Jensen sig og talte flammende og vældig godt om Istedløven, der nu som et af vore nationale mindesmærker står underligt bortgemt bag Tøjhuset og Det kgl. Biblioteks have. »Kan vi danske være dette bekendt?« Nej, svarede hele forsamlingen, grebet af Jensens kraftfulde tale. En af de høje officerer lovede at gøre sit til, at Istedløven skulle få en værdigere plads. Ved Roskilde Sejlklubs jubilæumskapsejladser i 1955 var festmiddagen, der var sat til kl. 18, ved at gå i fisk. Danmarksmesterskabet for piratjoller trak ud til henad kl. 22 i det næsten blikstille vejr. Sejladserne var begyndt kl. 10 og skulle ved normal vind let kunne være færdige kl. 15. Hotel Prinsens personale havde de største kvaler med at tumle retterne til de 300 bestilte kuverter. Alle var utålmodige, festkomiteen fortvivlet. Endelig kl. godt 22 var alle samlet på hotellet. Ingen stemning. Selv gode taler faldt til jorden. Så slog den da 84-årige Alfred Jensen på sit glas. Som altid havde han øjeblikkelig hele forsamlingen i sin hule hånd. Latteren rundede i de to sale og steg til orkan, da gubben grav alvorlig spandt, henvendt til pirat-danmarksmesteren: »I med jeres pindeasker kunne ikke klare, hvad bageren (Fr. Andersen) dér ved pinden og jeg som forgast vandt på i en Øresundsuge før første verdenskrig.

I bagerens herlige 7-mester gled vi mod målet med kun en anelse luft i slør, hårdt trængt af konkurrenterne. Vi hittede da på at lukke forlugen op. Den fangede lige luft nok til at skubbe vor båd over mållinien som vinder.« Al misstemning var fejlet bort, festen reddet, en uforglemmelig aften. Æren var Alfred Jensens, der denne gang som al-

tid talte fuldkommen uforberedt, kun pr. inspiration, altid vældig morsomt.

Året inden Alfred Jensen døde, overværede han sammen med sin endnu ældre sejleren, Frederik Andersen, præmieuddelingen ved Roskilde Sejlklubs bro efter en kapsejlad. Han så meget misbilligende på de beskedne præmier, mest sølvskeer i forskellig størrelse og råbte over den store sejlerflok: »Hør, Frederik, du har jo en hel skibsladning af store flotte sejlpokaler. Skal vi to ikke tage hjem til dig og hente en del af dem. Der kan sagtens blive een til hver af gutterne her, og endda mange tilbage.« Hvor og hvornår han end mødte op, var man vis på at få en befriende latter.

Fire gamle vandhunde. Fra venstre købmand H. Chr. Schultz, grosserer Viggo Dorff, redaktør Georg Christensen, manufakturhandler Sofus Albrechtsen.

Aldrig plat. Det var han altfor klog til. Jeg kan så levende forestille mig ham som ung, smidig og adræt marinesoldat, fornuftig og besindig, med et overvældende godt humør, som først vandt musikdirektøren derude på Østerbro, ikke langt fra Langelinie, og siden datteren.

Kong Christian X, som var en passioneret sejler, satte stor pris på Alfred Jensen. Kongens nære sejlervenner som direktør Vett, Holger Rodkjær, farvefabrikant Hempel, bogtrykker Hougaard Petersen, og veksellerer Olaf Rye Christiansen købte isbåde fra Sverige og Finland og tumlede sig i hårde isvintre på Roskilde fjord. Kongen fik lyst til selv at eje en hurtiggående isbåd. Vennerne anbefalede Alfred Jensen og sønnen Knud. Arkitekt Dahlstrøm udførte tegning til kongen og generalkonsul Adolph. Alfred og Knud byggede to isbåde med ca. 22 m² gaffelstorsejl. Kongen døbte sit fartøj »Kretora« efter en ung grønlandsk pige, som under et kongebesøg på Grønland havde glædet kongen og dronningen med en buket udsøgt skønne fjeldblomster.

Hvor kongen nød de lykkelige fristunder med gode kammerater. Under passende isforhold og gunstig vind kan så fint konstruerede og velbyggede isbåde let opnå en fart på over 90 km i timen. Så snart fjorden var tjenlig, blev der ringet fra Hofmarskallatet på Amalienborg: »Majestæten kommer i morgen formiddag kl. ..., hvis De, Alfred Jensen, siger god for isen. Vil De så sørge for, at alt er klar til sejlad.« Der måtte fremfor alt intet uheld ske ved fald gennem lumske våger og lignende, hvilket heller aldrig skete. Jo, Alfred kendte sin elskede fjord, og kongen og hans venner stolede ubetinget på ham.

Engang i stærk østenvind sprang en sjækel på kongens isbåd, og hele riggen væltede. Alfred Jensen, der lå lidt bagved med sønnen Knud i sin isbåd, fik hurtigt alt i orden. Så kom det stilfærdigt fra Alfred: »Det var godt, Deres Majestæt, dette her ikke skete i »Rita« (kongens berømte sejlkuttes), en bemærkning, der morede kongen meget, og som han senere overfor Alfred mindedes med høj latter. Kongen havde mangen gang en fyldig frokostkurv med fra Amalienborg og nød den i isbåden med sit selskab under hvil, gerne helt inde i bunden af Kattinge Vig ved Bognæsgården. Ofte halede kongen glad nogle flasker champagne frem, som dronningen i sidste øjeblik selv var kommet med. Vinen blev ligeligt delt mellem alle sejlerne. En af de sidste sejladser gik til Borrevejle Vig, så nordpå forbi Nørre Rev til Østskoven, hvor selskabet spiste i den aldeles bedårende »Jægerhytte« på næsset lige inden sejltrenden langs Eskildsø. Hyttens daværende ejer, kulgrosserer Steen-Christensen og de to navnkundige sejlere, bagermestrene Christian og Valdemar Nielsen var med i kongens selskab. Sidste gang, vor gamle konge brugte sin isbåd, var vistnok i den hårde isvinter 1936—37.

Alfred Jensens bekendtskabskreds var meget vidtstrakt. Min kone og jeg var på cykletur langt oppe i de smålandske skove i fjor og sluttede i Oscarshamn. Vi gik ind på det righoldige søfartsmuseum og minsandten om ikke den gamle søkaptajn, der den eftermiddag passede samlingen, gav sig til at tale om sin gamle ven Alfred Jensen, da vi fortalte ham, vi var fra Roskilde.

Roskilde Sejlklub hædrede Alfred Jensen og sig selv ved at gøre ham til æresmedlem og give ham en erindringsgave ved klubbens 50-årige stiftelsesfest.

Alfred Jensen undslog sig ikke for offentlige hverv. Han var i mange år sognefoged på Sct. Jørgensbjerg, ikke noget let hverv. I de tider var det en noget broget befolkning, der holdt til i de gamle rønner på bjerget, men når sognefogeden kom med sin egetræsstok, skældende og truende, faldt selv en kæmpekæfert til ro overfor den myndige bademand. Desuden var han toldopsynsmand, vurderingsmand og medlem af søretten.

Hans minde vil stå skarpt og klart hos dem, der har haft den lykke at kende denne i sandhed agtværdige hædersmand.

Nu hviler de to sejlere, kongen og Alfred Jensen, i Roskilde, den ene i domkirken, den anden på Sct. Jørgensbjerg kirkegård.

Verdensklovn i Skovly

af Martin Askfeldt

På travle dage i restaurant Skovly, Boserup skov, ses mellem tjenerne een, man lægger særlig mærke til. Ansigtet har stærke træk, øjnene er skarpe og kloge. Et underfundigt smil spiller på læben. Manden er ejeren af Skovly, *Villy Andersen*, vel nok en af vor tids bedste musikalske klovn, „Baxen“, elsket og berømt over hele Europa.

Såvel i restaurantens store lokaler som i privatlejligheden hænger originaltegninger i farve og sortkridt eller fotografier af samtidens største artister med kunstnerens egenhændige tilegninger til *Villy Andersen*. Der er fra *Grock* og *Charlie Rivals*, den største af den navnkundige klovnslæggt, fra *August Miehe* og fra mange andre kendte artister. *Grock* og *August Miehe* døde for nogle år siden, men *Charlie Rivals* får vi at se næste sæson i *Cirkus Schumann*.

Nogle skønne sensommerdage mellem turnéer hviler den 52-årige klovn ud, sidder tænkstomt, nærmest for sig selv, og fortæller sit livs eventyr.

„Mit barndomshjem i Horsens var et godt hjem. Det var fattigt, men alligevel

rigt. Far og mor lærte os børn en mængde af vore skønne danske sange. De havde begge gode stemmer, og vi sang med af hjertens lyst.

Da jeg var syv år, gav far mig en harmonika, et brændende ønske. På kort tid lærte jeg at spille godt til hele familiens fryd. Derefter fik jeg violinundervisning hos en lokal musiker, senere hos violinisten *Georg Marquart* og blev ivrig medlem af hans landskendte sangkor. Det var en stor dag for mig, da vi sang i den danske radio. *Marquart* var usædvanlig musikalsk. Tidligt skærpede han mit øre for sjælen i god musik og sang. Far døde da jeg var tolv år. Mor måtte ud at arbejde for fremmede, og det måtte vi børn også. Jeg øvede mig flittigt og gjorde gode fremskridt. Som fjortenårig, efter endt skolegang, kom jeg i lære som litograf, fordi jeg havde gode anlæg for tegning“. Og *Andersen* fortsætter søgende og grublende:

„Alt i verden har sin pris, også det at være født med kunstnerisk talent. I hvilken retning talentet vil udfolde sig, er ofte tilfældigt. Skribent, maler, musiker, skue-

spiller, alt er muligt, når gnisten er der. Resten er et aldrig hvilende hårdt slid med jublende fylde og dyb fortvivlelse indtil resultatet lyser og funkler i kunstneren og får andre til at føle noget af, hvad den af kunsten besatte oplevede i inspirationens feber. Men ingen tænker på hans slid og skuffelser.

Blot at drømme om konservatorieuddannelse i København, senere i udlandet, var håbløst. Dengang var der ikke noget, der hed statsunderstøttelse. Hver måtte klare sit.

Også i læreårene var jeg ivrig medlem af *Frivilligt Drenges Forbund*, hvis leder var den glimrende pædagog og musikmand, lærer *Oluf Christensen*, Horsens.

Det var ham, der ved vore fester satte mig igang som musikalsk klovn. Det var ligegyldigt, hvilket instrument han stak mig ud, forunderligt let lærte jeg at spille på dem alle. Især var jeg glad for trommen, selv om violinen var og er mit yndlingsinstrument. Efter læretiden kom jeg til *Fredericia* som rekrut, og jeg skal love for at jeg blev brugt af militæret ved alle mulige festlige lejligheder – og jeg kunne lide at optræde. Ikke sjældent kommer soldaterkammerater herhjemme og i udlandet og trykker glad min hånd. „Tak, 500, hvor var du sjov i vor soldatertid. Sligt luner.“

„Violinistkarrieren til tops lå Dem åben. Andre, som for eksempel *Carl Nielsen*, kæmpede sig frem trods små kår. Hvorfor blev De i stedet manegens trolldmand med Deres forskellige instrumenter?“

„Gennem alle mine år som artist har ønsket eller drømmen om at blive koncertviolinist plaget mig. Dog tror jeg at have tjent mit store publikum og mig selv bedst ved at blive musikalsk klovn. Men når jeg har tid, går jeg til de helt stores koncerter og både ler og græder indvendigt.

Efter militærtjenesten blev jeg i 1936 litograf hos *Carl Aller* i København. Violinen blev sandelig ikke glemt, ej heller klovneriet ved vore faglige fester. Og i 1949 begyndte eventyret for alvor. En aften blev jeg budsendt fra *Tyrolercaféen* på *Jagtvejen* på det dengang yderste *Nørrebro*, hvor en god ven af mig, den dygtige pianist *Sven Hansson*, spillede for et ernære sig og familie. „Min tromme-

Dan og Baxen i fuld aktivitet

slager er pludselig blevet syg. Kom og hjælp mig øjeblikkelig", sagde han. Jeg tog straks derud. Lige fra det første nummer var vi begge klar over, at vi hver især havde fundet den helt rigtige partner. Vi hidsede hinanden op så gæster, vært og vi selv jubede. Jeg jonglerede skiftevis med trommestikker og violin. Værten engagerede mig omgående for en anderledes god løn, end jeg havde som litograf – og så sagde jeg for stedse farvel til mit fag.

En aften kom en nydelig herre, Syd Fox, en tidligere strålende dygtig klovn, nu impresario, og hørte os på caféen. „Hvis I to forstår at udnytte jeres store talent, vil I snart få guld i lommerne. Kom hjem til mig imorgen“. Efter en måneds voldsomt slid havde han lært os et internationalt artistnummer. Begge har vi anlæg for stille komik, som vi gennem mange år har rendyrket. Aldrig noget med at falde på halen, sprøjte vand, akrobatik og lignende. Vore kostumer og masker er diskrete med kun antydning af det ovenud komiske. Det bobler og syder i os af livsglæde, og vi får altid vældig applaus. Kun een gang har vi oplevet, at publikum ikke klappede. Det var ved en friluftsforestilling i Bergen, hvor det altid regner, for hvem kan klappe med en opslået paraply i hånden?

Hvis vi på nogen måde kunne, overværede vi de store klovners arbejde. Især lærte vi af den fornemme gamle italiener *Cavallini*, hvis stiltfærdige humor jeg aldrig glemmer.

Vi vil så gerne have endnu mere poesi, endnu mere intim kunst i vore numre, men også vi har måttet bøje os for tidens krav om fart, mere fart, mere pop. Nu går den ikke længere med at nusse os gennem de tyve minutter, der er os tilmålt. Vi og den mest forstående del af vort publikum ville helst bruge den dobbelte tid.

Midt i vore vildeste klovnumre sker det, at jeg gribes af min tidligste ungdoms drømme, og så spiller jeg noget af de største mestres violinkoncerter for et andægtigt lyttende publikum. Et dejligt tema gør folk stille. Selv er jeg langt borte. Der går adskillige minutter. Min gennemmusikalske partner følger mig. „Hold op, Villy, vi skal klovne“ – hvisker han – „og de vildeste løjer begynder påny.“

Drømmende ser den store musiker ud over engen med flokke af græssende kvæg. Et yndigt, ægte dansk landskab, hegned mod øst af høje elme langs Sorte Sti, mod nord og vest af restaurantens mure. Boserupvejens stadige motorlarm høres næsten ikke. Ingen kan se ind i den græsklædte have, hvor klovners træårige datter leger med sine dukker, vogtet af

Villy Andersen og hans kære Skovly

hjemmets store hund. Helt ude ved sydhegnet har kunstneren sin plads. Mapper med håndskrevne ark ligger på bordet. Sære mennesker og ejendommelige oplevelser fra mange års artistliv herhjemme og i udlandet fæstnes på papirerne. „Hvad dette her skal blive til, ved jeg ikke“, siger Villy Andersen, „måske en roman, måske en selvbiografi. Jeg kan ikke lade være at skrive, når jeg som her i mit hjem har tid og fred til at tænke. Året rundt lukker jeg restauranten kl. 18, så går jeg ture i den dejlige Boserup skov med min kone og datter, eller spiller violin for mig selv“. Nu er ansigtet helt i ro, indtil tjeneren bringer telegrammer og breve fra det fremmede, for det meste tilbud fra det norske, svenske, tyske og engelske fjernsyn.

„Ak ja, fjernsyn,“ sukker klovnen. „Min forretning her giver os nok af denne verdens mammon. Vore fornødenheder er rimelige, men jeg kan ikke lade være at komme, når hornet gjalder.“

Var det endda udelukkende manegen eller varietéen, der kaldte. En himmelvid forskel på det levende, jublende publikum, vi kan se – og så fjernsynets kolde skærende lys fra de edderkoppebenede projektører. Især savner vi børnenes latterkaskader. Der er noget sterilt ved fjernsynsoptagelser. Borte er manegens ubestemmelige dufte, de andre artister i kullissen, cirkustjenerne og det store publikum, som jeg både elsker og frygter. Ja, frygter i den forstand, at vi altid er bange for ikke at gøre vort arbejde godt nok. Hvis vi optræder uden lampefeber, så ved

vi, at der er noget galt, en mangel på respekt for vort arbejde og for publikum. Sådan er det også for scenens børn, vore gode venner fra teatret. Jeg vil ikke prale med fine navne fra danske og udenlandske teatre, hvorfra jeg har mange gode venner. De har set vore numre og takket os efter forestillingerne. Kontakten sluttet. Dejligt at have gode varige venskaber.

Jeg beklager på det dybeste, at jeg aldrig har mødt *Robert Storm Petersen*. Jeg har alt hvad der er udgivet af og om ham, alle de af ham selv indtalte plader, som jeg har kunnet opdrive. Jeg pumper hans venner for oplevelser fra deres samvær med denne store, kærnedske humorist. Ofte har jeg ønsket at gå ud til ham på Frederiksberg en eftermiddag for at takke ham, altid har det knebet med tiden, årelang optræden i udlandet, og en skønne dag læste jeg til min store sorg om hans altfor tidlige død.“

„Hvorfor blev De restauratør?“

„Over hele verden lukkes den ene varieté efter den anden og omdannes til stormagasiner. Se nu vor dejlige cirkusbygning i København. Også den er i farezonen, svigtet af publikum, som hellere vil have fjernsyn. Omkring 1950 forsvandt masser af gamle berømte forlystelsesetablissementer rundt om i Europa med verdens fineste artistprogrammer. Jeg blev da klar over, at det snart ville være slut med denne form for underholdning – og jeg købte Skovly i 1958.“

Min prægtige kone og jeg har altid været sparsommelige. Jeg kan aldrig glemme

min fattige barndom efter fars død og mors hårde kamp for os børn. En lykke at min kone er så dygtig. Hun rejste med mig, indtil sønnen skulle i skole hjemme i Danmark. Hun lavede dansk mad til os. Megen vask under vanskelige forhold på små hotelværelser og mange ensomme timer i de store byer. Hun har sandelig ikke danset på roser. Svært var det ofte at finde andre artistkoner til skiftevis at passe børnene og få dem i seng til rette tid. Artistkoner vil jo gerne overvære mændenes forestillinger. For os artister var det altid arbejde fra formiddag til vi skulle optræde. Nu, da "Jul i Roskilde" skriver om artister, er jeg glad ved at få en længe søgt lejlighed til at hamre en pæl gennem vrøvlet om kvindehalløj i artistverdenen. Manegefolkets utroligt strenge arbejde forhindrer den slags udskejelser. Jeg mindes ingen skilsmisser hos kolleger i mine mange år som klovn. Noget andet er, at når tilbagegangen melder sig med årene, da søger mangel strålende kunstner trøst og glemsel i alkohol eller ved spillebordet, men så rutscher han og så snart til bunds.

Som restauratør ville jeg holde op med rejselivet, troede jeg, men nej, bacillen er stadig i blodet. Min partner og jeg fandt i foreninger, byfester, folkeparker og ikke mindst i fjernsynet et vældigt publikum, der ville mores. Sålænge jeg ikke er ældre, vil jeg ikke undvære et veloplagt publikum, endda jeg har indrettet mig så udmærket her i Skovly. Den voksende restaurant har snart taget hele vor lejlighed. Derfor bygger vi en længe på østsiden til os selv. Min søn arbejder som tjener på store hoteller for at lære faget fra grunden. Engang skal han vel overtage dette yndige sted."

Det er ved at blive køligt, og vi går ind i privatlejligheden. På en væg hænger violiner i alle størrelser lige fra hel-, halv- og kvartvioliner til komiske småtingester, der bruges, når klovnens optræder. Der er mange bøger, især om teater- og artistverdenen. Store bind med udklip fra alle mulige lande i Europa, begejstrede anmeldelser, fotos og hastigt henkastede tegninger af de to optrædende, festligt at læse om.

"Intet fra Amerika?", spørger jeg.

"Nej, U.S.A. har ikke fristet mig, skønt jeg let kan få engagement derovre. Den vigtigste grund er at jeg altid har haft hænderne fulde i Europa".

På de store dynger af programmer, tegninger, fotos og anmeldelser står artistnavnene "Dan & Baxen". "Hvordan fandt De på det navn?"

"Da Syd Fox havde maset, truet, skældt

og smældt vort første nummer sammen og som impressario senere skulle sende os ud til Europas største cirkus og varietéer, sagde han at vi skulle have et artistnavn. "Du, Sven Hansson, skal hedde "Dan", og du Villy Andersen, ... og han grublede forgæves indtil jeg selv, ved at tænke på tidens højest betalte danske artist, tallerkenskuseren Baggesen, sagde "Baxen". Glimrende. "Dan & Baxen", sagde den drevne, forhenværende klovn.

"Hvordan bærer De Dem ad med ustandseligt at forny Deres vanskelige programmer?"

"Når vi indstuderer nye numre, og det er nødvendigt, især hvor vi som for eksempel i verdens berømteste cirkus Médrano i Paris har optrådt hver eneste aften og søndag eftermiddag tre måneder i træk, så samler vi flest mulige børn. Det lille folk ejer en usvigelig sikker fornemmelse for kvalitet. Hvis børnene ikke jubler, er numret ikke godt nok. Om og om og om igen indtil vort egne publikum er tilfreds. Først da er vi sikre på aftenens succes.

En rum tid sidder vi tavse indtil artisten tager en fint indbunden bog frem og fortsætter: Hør, hvad min ven, manegens forfatter og anmelder, K. Møller Madsen, skriver i sin udmærkede bog "Cirkus" om klovnens og hans kunst.

En god klovn skal være ikke så lidt af en psykolog. Han skal kende mennesker og deres små pudsigheder. Han skal vide hvad de vil kunne lide af. For en klovn er der kun dette ene fornødne: Den personlige kontakt med publikum. Det er publikums følelser, han jonglerer med, et meget vanskeligt instrument. Og at beherske publikum er den sværeste opgave, en artist kan påtage sig. Derfor er den gode klovnens gage så høj, og derfor er den gode klovn så sjælden. Det er klovnens kunst i kraft af sin personlighed at lukke publikum ind i sit besynderlige land, det land af gøgl og trolldom og kunst, der netop er hans land, og som børnene, hans læremestre, har han evne og magt til at forvandle tingene. Han reflekterer ikke. Som barnet er han uskyldig. Hvem har nogensinde set en erotisk klovn?

Villy Andersen stryger sig tænksomt over panden, og fortsætter: "Som jeg sidder her og mindes og fortæller, flimrer det gennem hjernen med oplevelser og indtryk. Vi rejste med Cirkus Miehe, en vidunderlig tid med en dejlig direction og herlige artister. Vi var unge og i begyndelsen af vor karriere. Der sad en ældre trist herre nær manegen uden at fortrække en mine. Det ærgrede mig. Jeg klavnede løs med helt forrykte indfald og melodier. Intet hjalp. Manden sad som skåret i træ. Dagen efter gik jeg ind på

byens apotek efter salve til sminkning. Apotekeren på den anden side af skranken var min tvære ven fra aftenen før. "Ih, hvor jeg morede mig over Deres festlige nummer", sagde han. "Det skjulte De godt", svarede jeg forbløffet. Og apotekeren sagde: "Ja, det er kedeligt, men jeg kan ikke gøre for at jeg altid ser sur ud, men det er jeg ikke!"

"De har oplevet mange år nu og høstet meget bifald. Men der er vel en aften De føler som den festligste af alle?"

"Lad mig nu se ... Min festligste aften? Jo, i 1952 optrådte vi for første gang i min barndoms kære by, Horsens. Over hundrede unge og gamle F.D.F.'er var tilstede i Cirkus Miehe, hvor vi optrådte en sæson, inden vi følte os modne til de store engagementer i udlandet. Da vi kom ind i manegen, brød et sandt bifaldsvejr løs.

Næppe havde det lagt sig, før F.D.F.'erne rejste sig og råbte: "I ka' godt begynde: Vi har trådt an". Det løsen kendte vi, og mere oplagte end nogensinde tidligere kastede vi os ud i løjerne. Teltvæggene rystede af latter, og efter nummeret væltede hyldesten ned over os. Pludselig kom en lille pige løbende hen over savsmuldet med en dejlig buket blomster. Bag hende kom to F.D.F.-drenge med hver sin buket og stillede sig op foran os og takkede på alles vegne for aftenen. Sammen med blomsterne fik vi hver en dukke klædt i F.D.F.-uniformen. På musiktribunen havde nogle F.D.F.-gutter taget plads og spillede mine drengeårs korpsmelodi, Olufborghymnen. Dybt bevæget, med tårer i øjnene, lyttede vi til musikken og med en klump i halsen fik jeg omsider taket for hyldesten." Jeg har set hen til denne dag, hvor jeg skulle optræde for første gang i min kære fødeby. Men det, vi har været genstand for i aften, overgår alle forventninger. F.D.F.-dukkerne skal som vore mascottes følge os i udlandet". Direktøren udbragte et leve for os - og så brød det atter løs. "Spil mere," hylede gutterne. Efter et ekstranummer rev vi vore parykker af, og med bøjede hoveder modtog vi nyt tordnende bifald - så først fik vi lov til at slippe, og forestillingen kunne gå videre."

"Ja," siger Villy Andersen, "imorgen flyver vi til Roskildes svenske venskabsby, Linköping, for at optræde ved en folkefest, og jeg opfylder et årgammelt løfte. Jeg glæder mig til at komme tilbage, for det er her i Roskilde, ved fjorden og skovene, at jeg føler mig hjemme."

På Sct. Jørgensbjerg ringer kirkens klokker den synkende sol til ro. En stor kunstner følger mig et stykke ned ad Sorte Sti, et af de skønneste steder i Roskilde.